

VÕRO KIIL LATSIAIAN

Võro kiil om üts osa meist hindist, midä saa uhkusõga edesi anda põlvõst põlvõ.

Vana-Võromaa keelepesäoppaja omma võtnu keele hoitmisõ ja edesiandmisõ hindä süämeasjas. Tsihis om tutvusta latsilõ uma kodokandi põlist kiilt, kultuuri ja kombit ni julgusta täüskasunuid kõnõlõma latsiga uman kodokandi keelen.

Absaloni Kristina Kuldrist, Ehasalu Helle ja Kaarsalu Pille Põlvast märgotasõ, kuis näide latsiaian võro keele edesiandminõ latsilõ lätt egäpäivi ja võro keele nädälil.

JAGAMI UMMA PERÄNDÜST LATSILÕ

Põlva latsiaia Pihlapuu pere om joba harinu, et märdikuu edimäne nätal om võro keele perält. Tuuperäst, et võro kiil om osa Pihlapuu olõmisõst ja om olõman mi egäpäävaelon uma esierälistüsega – sõnavara, kõla vai kimmä olõmisõ tundõga.

Võro keele nädälil om „Pihlapõnõ välläkutsõ vol 2” (edimäne oll minevääasta), kon kõik saava latsiaia moro pääl vai ka tarõn uma tiidmise võrokeelitside sõnnu tundmisõn proovilõ panda.

Võrokeelidse retsepti perrä saa kutsä pörknapräänikit. Kõik rühmä opva selges üte võrokeelidse mängitüse vai salmikõsõ Tigasõ Merikese raamatust „Käokiräs”. Muusigaoppaja Nelega saava aiarühmä laulda laulu „Illos uibu” ja mängi laulumängu „Rikas miis”. Võrokeelidse üteltüse ussi ja sainu pääl tegevä päävä ilosas. Iispääväst om vallalõ tettü lainutarõ, kost saa lainada võrokeelitsit raamatit ja opimatõrjalõ. Keelepesäoppaja käävä nädäli joosul egän rühmän võrokeelitsit unõjuttu lugõman.

Plaenin om vallalõ tetä Põlva juuriga kunstnigu Kuusingu Toomasõ graafiganütüs. Egäl võro keele nädälil om oppajilõ küllä kutsut üts huvitav külälaine Võromaalt. Kiä tuu seokõrd om, om viil salahus.

Keele oppamisõ man omma „süüdü” rühmä oppaja, kiä omma kasunu võro keele seen ja tahtva tuud perändüst tõisiga jaka. Võro kiil om kimmäs osa mi veretsõõrist – vanaimält imäle, latsilatsilõ ja naabrilatsilõgi, oppajalt latsilõ ja esiki ammõdisõsarilõ edesi annõt. Keerolidsõl pääväl om api võrokeelitsist ütlemiisist ja kimmäs kotus om nalal. Murrõ kõrral avitas võrokeeline regi- vai ahelhaul.

Kõgõ tähtsamb om, et võrokeelitsel jutul om vägi seen ja tuu ei olõ külge poogit, a tulõ süämest.

Pildi om tennü Kolsari Arabella (6 a) Pihlapuu latsiaiaist.

KIILDKE VAI ÄR, MI IKS KÖNÖLÕMI!

Seo lausõ and edesi mi oppajidõ mõtit ja olõkit võro keelen kõnõlõmisõ man. Võro keele päiv keelepesärühmän om kül üts kõrd nädälin, a periselt om võro kiilt kuulda egä päiv. Rõõmsamiilne tervütüs „Hummo- gut!” om loomulik nii latsilõ ku suurilõ.

A mille om võro kiil mi jaos tähtsä? Vastus om lihtsä. Mi olõmi võrokõsõ ja seo om mi seen! Oppami ja julgustami latsi kõnõlõma võro keelen, kuimuudu muidõ seo esieräline kiil püsümä saanu jäiä. Latsõ opva võro kiilt läbi kõiki tegemiisi nii tarõn ku vällän. Keele pruukminõ om kõüdüs- sen nädäli teemaga. Loemi ja kullõmi võrokeelitsit juttõ ja salmõ ni mängimi rahvamängõ. Rühmä- ja muusiga- oppaja Kapi Linda oppas võrokeelitsit laulõ ja näütemänge, miä omma

alati kavan erisugutsin ülesastmisin. Kuna keele oppamisõ man om tähtsä keskkund, omma latsiaian kõnõlõva saina pilte ja võrokeelitside sõnnuga.

Om hää, et latsõ saava kõnnõst peris häste arru. Esiki ku nä edimält ei julgu vasta kõnõlda, saava nä tsirgusammul julgõmbas ja egä päiv om kuulda latsi jutun võrokeelitsit sõnnu. A tuu tähendäs, et latsõvanõmba ja vanavanõmba pidävä võro kiilt tähtsäs ja kõnõlõsõ tuud ka koton. Nä omma ütelnü, et võro keele oppaminõ keelepesän om vahva ja miiltmütüdä. Latsõvanõmbidõ tuugi keele edesi andmisõl om tarvilinõ nii koton ku ka latsiaian.

Võromaa om väega esieräline kotus uma ilosa luudusõ ni käänülidsi teiega, a ütës kõgõ suurõmbas rikkusõs om mi uma kiil. Võro kiil om ka mi latsiaia umaperä, midä hoiami kimmält!